

परंविस्मयंप्राप्ता परमदर्शना अत्यंतविशेषदर्शनवती यद्वापरमत्यर्थमदर्शना विरुद्धदर्शना मंथरामिदमब्रवीदित्यन्वयः ॥ अत्रकैकेयीतन्नामिका हे श्रेष्ठाभिधा यिनि हितोपदेशकुशले इति यावत् ॥ अतएव ते प्रज्ञानावजानामीत्यर्थः ॥ कुञ्जेत्वांनाभिजानामीति पाठे श्रेष्ठाभिधायिनीत्वादिविशिष्टांनाज्ञासिषमित्यर्थः ॥ ३८ ॥ कुञ्जानां कुञ्जत्वविशिष्टराजदासीनांमध्ये बुद्धिनिश्चये बुद्धिविषयकार्याकार्यनिश्चये उत्तमा ईदृश्येव दास्योराजपत्नीनामिष्टाः सुखपासुसापत्यस्फूर्तेः श्रेष्ठत्वमभि धाय श्रेष्ठाभिधायिनीत्वमुपपादयति ॥ त्वमेवेति ॥ हितैषिणी इच्छापूर्वहितवक्त्री ॥ ३९ ॥ समवबुध्येयं त्वत्कृतबोधनाभावे इति शेषः ॥ चिकीर्षितं रामाभिषे कायभरतस्य विवासनादि ॥ कैकेय्या एवमतिकारणं क्वचित् पठ्यते ॥ न हितदुबुधेपापं शापदोषेण मोहिता ॥ केकयेषु हि सा बाल्ये ब्राह्मणं हृक्षरूपिणं ॥ असूयितवती बाला

कैकेयीविस्मयंप्राप्य परं परमदर्शना ॥ कुञ्जेत्वांनाभिजानामि श्रेष्ठे श्रेष्ठाभिधायिनि ॥ ३८ ॥ पृथिव्यामसि कुञ्जानामुत्तमा बुद्धिनिश्च ये ॥ त्वमेव तु ममार्थेषु नित्ययुक्ता हितैषिणी ॥ ३९ ॥ नाहं समवबुध्येयं कुञ्जे राज्ञश्चिकीर्षितं ॥ संतिदुःसंस्थिताः कुञ्जे वक्राः परमपापिकाः ॥ ४० ॥ त्वंपद्ममिव वातेन सन्नता प्रियदर्शना ॥ उरस्तेभिनिविष्टं वै यावत्स्कंधात्समुन्नतं ॥ ४१ ॥ अधस्ताच्चोदरं शांतं सुनाभमिव लज्जितं ॥ प्रतिपूर्णं च जघनं सुपीनौ च पयोधरौ ॥ ४२ ॥ विमलेंदुसमं वक्रं अहो राजसि मंथर ॥ जघनं तव निर्मृष्टं रशनादामभूषितं ॥ ४३ ॥

तेन शतामहात्मना ॥ यस्मादसूयसे विप्रं त्वं रूपमदर्शिता ॥ तस्मादसूयां त्वमपिलोके प्राप्स्यसि कुत्सिता ॥ इति शापसमाच्छन्ना मंथरा वशमागतेति ॥ असूयां असूयाविषयतां ॥ अथ कुञ्जां कुञ्जांतरवैलक्ष्येन स्तौति ॥ संतीत्यादि ॥ त्वद्यतिरिक्ता इति शेषः ॥ दुःसंस्थिता दुःसंस्थावयवसन्निवेशाः अतएव परमपापिकाः परमपापदर्शनाः ॥ ४० ॥ नैवं त्वमि त्याह ॥ त्वमिति ॥ वातेन सन्नतं पद्ममिव त्वं सन्नतापि प्रियदर्शना ते उरो वक्षः अभिनिविष्टं स्थगुनाव्याप्तं ॥ अतएव यावत्स्कंधात्स्कंधपर्यंतमुन्नतं उरः यावत्संस्थानमुन्नतमि ति पाठे स्तनावधिसमस्थानरूपसर्वसाधारणसंस्थानं यावत्समुन्नतं एतेन स्थगुमत्कुञ्जत्वं प्रतिपादितं ॥ ४१ ॥ अधस्तात् वक्षसोऽधस्तात् शोभननाभिमदुदरं लज्जितमिव शांतं उरस उन्नतिं दृष्ट्वा लज्जितमिव कशमित्यर्थः ॥ प्रतिपूर्णं विस्तीर्णं ॥ ४२ ॥ हर्षातिशयाद्वर्णितमपि जघनं पुनर्वर्णयति ॥ जघनमिति निर्मृष्टं रोमादिकं मलहीनं ॥ निर्घुष्टमि ति पाठे रशनास्थक्षुद्रघंटाभिः शब्दायमानं ॥ ४३ ॥